

Ortaokul Velilerinin Küresel Sorunlar ve Eğitime Yönelik Algıları *

Yakup Ateş¹ ve İlker Dere^{**2}

Öz

Bu araştırmanın amacı, velilerin küresel sorunlar ve eğitime ilişkin algılarını ortaya koymaktır. Araştırmada nitel yöntemlerden olgubilim deseni kullanılmış olup, çalışma grubunu gönüllü olarak görüşmeye katılan 20 öğrenci velisi (14 kadın ve 6 altı erkek) oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre; veliler küresel sorunlar denildiğinde doğal afetler (deprem, sel, heyelan, kuraklık, yangın), küresel ısınma, iklim değişikliği, çevre kirliliği, göç, salgın hastalıklar, savaş ve terör gibi problemleri ifade etmektedir. Sorunların nedenleri arasında doğayı kirletme, bilinçsizlik, duyarlılık, sanayileşme ve ağaç dikiminin yetersiz olması öne çıkmaktadır. Veliler çözüm olarak ailelere eğitim verilmesini, çevre dostu ulaşımın kullanılmasını, geri dönüşümün desteklenmesini ve zararlı maddelerin kullanımının azaltılmasını önermektedir. Ayrıca veliler küresel sorunlarla ilgili bilgi kaynakları olarak sosyal medya, haberler (televizyon ve internet), kitaplar, dergiler ve sosyal çevreden yararlanmaktadır. Bunların yanında çocuklarına doğayı koruma, geri dönüşüm, ağaç dikme ve bilinçli tüketim konularında bilgi ve davranışlar kazandırmaya çalıştıklarını vurgulamışlardır. Yapılan etkinliklerin çocukların çevreye duyarlılığını ve bilinçli tüketici olma eğilimlerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Çevre eğitimi
İklim değişikliği
Küresel sorunlar eğitimi
Sosyal bilgiler
Veli algısı

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi

01 Mayıs 2025

Kabul Tarihi

10 Temmuz 2025

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Perceptions of Middle School Parents Regarding Global Issues and Education *

Abstract

This study aims to reveal parents' perceptions regarding global issues and education. The study employed a qualitative research method, specifically a phenomenological design, and the study group consisted of 20 volunteer parents (14 women and six men). Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis. According to the findings, when referring to global issues, parents predominantly mentioned natural disasters (earthquakes, floods, landslides, droughts, fires), global warming, climate change, environmental pollution, migration, pandemics, war, and terrorism. The leading causes of these issues were environmental pollution, lack of awareness, insensitivity, industrialization, and insufficient tree planting. As solutions, parents suggested providing education to families, promoting the use of eco-friendly transportation, supporting recycling, and reducing the use of harmful substances. In addition, parents reported obtaining information on global issues from social media, news (TV and internet), books, magazines, and their social environment. Parents also pointed out that they endeavored to instill knowledge and behaviors in their children to protect nature, support recycling, plant trees, and practice conscious consumption. Furthermore, it was concluded that activities conducted on global issues contributed to enhancing children's environmental sensitivity and their tendencies to become conscious consumers.

Keywords

Climate change
Environmental education
Global issues in education
Parent perception
Social studies

Article Info

Received

May 1, 2025

Accepted

July 10, 2025

Article Type

Research Paper

Atf: Ateş, Y. ve Dere, İ. (2025). Ortaokul velilerinin küresel sorunlar ve eğitime yönelik algıları. *Ege Eğitim Dergisi*, 26(2), 197-209. <https://doi.org/10.12984/egcedf.1688424>

* Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazarın danışmanlığında hazırladığı Doktora tezinden üretilmiş olup, bir bölümü 23-25 Ekim 2023 tarihleri arasında Fırat Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 11. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda (USBES 2023) sözlü bildiri olarak sunulmuştur. [This study was produced from the doctoral thesis prepared by the first author under the supervision of the second author, and part of it was presented as an oral presentation at the International Social studies Education Symposium (ISSSE 2023) held at Fırat University between October 23-25, 2023].

¹ Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye, yates2422@gmail.com

^{**} Sorumlu Yazar / Corresponding Author

² Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Türkiye, dr.ilker.dere@gmail.com

Extended Abstract

Introduction

With the impact of globalization, numerous global issues have emerged, significantly affecting various dimensions of human life. Problems such as climate change, environmental pollution, natural disasters, wars, migration, and pandemics have evolved into threats to specific regions and the world. In this context, it is essential for individuals, especially children, to develop knowledge, attitudes, and behaviors toward global issues. Education is fundamental in this process, while families' critical role in children's education cannot be overlooked. This study aims to identify secondary school parents' perceptions regarding global issues and education. Accordingly, the study comprehensively examines parents' awareness of global issues, sources of information, perspectives on the causes of these issues, proposed solutions, and the behaviors they aim to instill in their children.

Method

This study used a qualitative research method, specifically a phenomenological design. The study group consisted of volunteer parents of 7th-grade students attending a secondary school affiliated with the Çorum Provincial Directorate of National Education. Individual interviews were conducted with 20 parents (14 women and six men) using a semi-structured interview form. The interviews were audio-recorded, transcribed verbatim, and analyzed using content analysis. During the data analysis process, themes were created, supported with direct quotations, and frequency values were indicated. Additionally, the validity and reliability of the analysis were ensured by consulting three field experts.

Findings

When discussing global issues, most parents emphasized environmental threats and natural disasters (earthquakes, floods, landslides, droughts, fires). Furthermore, topics such as global warming, climate change, environmental pollution, pandemics, wars, and terrorism were frequently mentioned. However, awareness of the social, economic, and cultural dimensions remained more limited. Parents stated that they primarily obtained information about global issues through the internet, social media, television news programs, and books. Social media and news programs were the most frequently used sources of information. Nevertheless, some parents emphasized that they try to follow scientists and obtain information from reliable sources. Parents identified unconsciousness, environmental insensitivity, lack of education, industrialization, and insufficient tree planting as key causes of global issues. Many parents stressed that individual negligence and environmentally harmful behaviors contribute significantly to global problems. Among the suggested solutions, raising awareness among families, promoting eco-friendly transportation, fostering recycling habits, and reducing the use of harmful substances were most frequently proposed. The importance of increasing individual and societal awareness through education was particularly emphasized. Parents indicated that they strive to teach their children about environmental consciousness, recycling habits, and the importance of conserving water and energy. Daily practices such as careful behavior in nature and proper waste disposal were highlighted. Parents also observed that their children became more conscious and sensitive individuals regarding global issues through active learning methods. It was concluded that activity-based education positively contributed to children's knowledge acquisition and their sense of environmental responsibility. Parents believe that instilling environmental consciousness early would help children grow into more conscious, sensitive, and responsible individuals in their future lives.

Discussion and Conclusion

This study examines middle school parents' perceptions and experiences regarding global issues and their children's education on these matters from a multi-dimensional perspective. The findings indicated that media content, personal experiences, and societal agendas largely shape parents' awareness of global issues. The global issues most frequently emphasized by participants were natural disasters, climate change, environmental pollution, pandemics, wars, and migration — issues that are both personally experienced and widely covered by the media. Participants attributed the causes of global issues to environmental pollution, societal indifference, uncontrolled industrialization, and insufficient afforestation activities. Proposed solutions included implementing awareness-raising educational programs for parents, expanding recycling practices, promoting environmentally friendly transportation, and limiting harmful substances, all aligning with strategies supporting sustainable development. These results highlight the necessity for sustainability education to address children and adults through multi-layered educational policies.

The study further revealed that parents utilize a variety of information sources regarding global issues, including social media, television, digital news platforms, printed materials, and their social environment. The prominent role of digital environments in accessing information underscores the need to develop parents' digital literacy and critical thinking skills, given concerns about the reliability of information shared on social media. Similar conclusions have been drawn in the relevant literature (Diachkova et al., 2021; Lin, 2017; Scholl, 2022).

Another significant finding is that parents adopt a holistic approach to environmental education by intentionally instilling values and behaviors in their children, such as environmental protection, conscious consumption, and the importance of recycling. Moreover, parents' efforts to explain natural phenomena through cause-and-effect reasoning demonstrate their potential in applying pedagogical methods within the family setting. This supports arguments in the literature that active learning techniques should also be effectively employed in family environments (Ak, 2012; Gel, 2019).

Parents believe that early acquisition of knowledge about global issues would contribute to raising individuals who are conscious, sensitive, and inquisitive members of society in the future. This finding aligns with the consensus that early education in values and behaviors can yield long-term social benefits (Herrick et al., 2022; Saaida, 2023). Thus, educational activities should not only focus on knowledge transfer but also foster sustainable living practices, supporting literature that emphasizes the effectiveness of active learning methods in cognitive and affective domains (Gedik, 2018; Roßbegalle & Ralle, 2016).

Ultimately, this study fills a critical gap in the literature by focusing on parents as participants, whereas most prior studies concentrated on students, pre-service teachers, or in-service teachers. Given that families are crucial stakeholders in education, this study underscores the pivotal role of school-family collaboration in teaching global issues. It highlights the transformative potential of sustainable living-focused educational programs. The findings stress that raising conscious individuals requires cooperation not only within schools but among all sectors of society. Moreover, increasing parents' awareness of global issues is vital to prevent the transmission of misconceptions to students, as misconceptions often originate from family and social environments (Dere & Aktaşlı, 2022). Correcting these misconceptions is difficult and can hinder new learning (Lucariello & Naaf, 2015). Therefore, ensuring that families provide scientifically accurate knowledge will significantly contribute to raising students who are free from misconceptions and possess correct knowledge, skills, attitudes, and behaviors beneficial to society.

Giriş

Küreselleşme; genellikle teknolojinin, üretimin ve iletişimin dünya genelinde yayılmasını ve karşılıklı bağımlılık ilişkilerini tanımlamak için kullanılan bir terimdir (Kyove ve diğer, 2021). Diğer bir deyişle küreselleşme, aktörler arasındaki bağlantıların giderek artmasıyla birlikte, önceden devlet gibi dar coğrafi alanlarla sınırlı olan sosyo-ekonomik süreçlerin daha geniş coğrafyalarda iç içe geçmesini ifade eden bir olgudur (Kornprobst ve Paul, 2021). Ülkeler arasında çeşitli kanallar aracılığıyla artan bu bağımlılık, ekonomik gelişmeyi desteklemiş ve insan hayatının farklı yönleri üzerinde etkili olmuştur (Rehman ve diğer, 2021).

Küreselleşmenin olumlu yönlerinin yanında olumsuz birçok etkisi de bulunmaktadır. Günümüzde giderek birbirine daha fazla bağımlı hale gelen dünyada meydana gelen küresel sorunlar, sınırları aşarak bireyler, kuruluşlar ve uluslar için ciddi bir tehdit olmaya başlamıştır. İnsanlığın geleceği için çok kapsamlı olumsuz sonuçlar doğurmaya başlayan bu küresel sorunlar arasında iklim değişikliği, küresel ısınma, buzulların erimesi, aşırı hava olayları, doğal afetler, çevre kirliliği (hava, su ve toprak), eğitime erişememe, terör, işsizlik, finansal istikrarsızlık, göçmen ve mülteci sorunu, hızlı nüfus artışı, açlık, yoksulluk, gıda güvensizliği, sağlık sorunları, su kıtlığı ve yok olan balıkçılık ön plana çıkmaktadır (Bhargava, 2006; Demirkaya, 2016; Saaïda, 2023). Nitekim, gelişmiş ya da gelişmekte olan tüm ülkeler, bu sorunların ortaya çıkmasından ve yaşam koşullarının kötüleşmesinden ortak şekilde sorumludur (Hussain ve diğer, 2021). Bu göz korkutucu sorunlar karşısında bireysel çabaların tek başına yeterli olmadığı açıktır. Bu sorunları çözmek ve herkes için daha adil ve sürdürülebilir bir gelecek oluşturmak adına, yerel, ulusal ve küresel düzeyde kolektif eylem ve iş birliğine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda farkındalığı arttırmak, yenilikçi çözümleri desteklemek ve politika değişikliklerini savunmak; küresel sorunların üstesinden gelmek ve gelecek nesiller için daha iyi bir dünya inşa etmek açısından önemli bir adımdır (Saaïda, 2023).

Küreselleşme, eğitimi etkileyen, sürekli değişen ve geri döndürülemez bir olgu olduğu için (Segrera, 2015), küresel sorunlarla mücadelede kolektif eylem ve iş birliğinde önemli bir yere sahiptir. Günümüzde giderek artan ulusal ve küresel sorunlar, yaşam alanlarımızın yavaş yavaş yok olmasına ve dünyanın yaşanmaz bir hâle gelmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin küresel sorunlara ilişkin gerekli bilgi, beceri, tutum ve davranışları edinmeleri ve bunları yaşamlarına aktif şekilde yansıtabilmeleri büyük önem taşımaktadır. Toplumsal yaşamda meydana gelen değişimler ve bu değişimlerin beraberinde getirdiği olumsuzluklar, eğitim sisteminin gözden geçirilmesini ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Hızla küreselleşen dünyada yaratıcı, sorgulayıcı ve üretebilen bireyler yetiştirmek, eğitim sisteminin hedeflerindendir. Bu bağlamda eğitim sistemi, küresel sorunlara çözüm üreten, aktif, sorumlu ve bilinçli vatandaşlar yetiştirmede önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim sistemi içerisinde vatandaş yetiştirme konusunda sosyal bilgiler dersinin özel bir yeri vardır. Bu ders kapsamında öğretilen en önemli konular arasında küresel sorunlar yer almaktadır. Küresel sorunların öğretimi, değişen dünya şartlarına uyum sağlama konusunda bireyleri geliştirme görevini üstlenmektedir. Eğitimdeki birçok konu gibi, küresel sorunların öğretiminde de ailenin etkin bir rolü vardır. Toplumun en küçük yapı taşı olan aile, aslında uzun bir süreç olan eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kritik bir paydaşıdır. Ailenin nesillerin yetişmesinde, sosyalleşmesinde ve kimlik kazanmasında belirleyici etkisi vardır (Trask, 2011). Ayrıca aile, bireyin topluma ve dünyaya karşı sorumluluklarını yerine getirmede aktif bir görev üstlenmektedir. Bu bağlamda, bireyin yerel ve küresel sorunları, bu sorunların kaynaklarını ve çözüm yollarını öğrenmesi, sorumluluklarını bilmesi ve yerine getirmesi açısından ailenin eğitimi büyük önem taşımaktadır. Küresel sorunlarla ilgili bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırmak, sürdürülebilir yaşamı sağlamak ve bunu en iyi şekilde aktarmak, ailenin temel görevlerinden biridir. Günümüzde, refahı arttıran değişimler ve gelişmeler, düzeltilmesi zor küresel sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu gerekçeyle; çocukların küresel sorunlar hakkında gerekli bilgileri öğrenmelerini desteklemesi için öncelikle ailenin bu konuda bilgili ve bilinçli olması gerekmektedir. Bu durum, velilerin küresel sorunlar konusundaki bilgi, algı ve deneyimlerini artırarak mevcut araştırmanın temel gerekçesini oluşturmuştur.

Alanyazın Taraması

Alanyazında küresel sorunlar, farklı örneklem gruplarını içerecek şekilde ele alınmıştır. Bu kapsamda, öğrencilerin bilgi (Karakaya-Cirit ve Aydemir, 2021; Yazdanparast ve diğer, 2013), tutum (Ak, 2012; Scholl, 2022), düşünce (Durmuş ve Çolak, 2021; Gedik, 2018; Herrick ve diğer, 2022; Liarakou ve diğer, 2011; Lin, 2017; Roßbegalle ve Ralle, 2016), görüş (Yazdanparast ve diğer, 2013), davranış (Ak, 2012), duyarlılık (Durmuş, 2020; Egüz ve diğer, 2017), farkındalık (Öz-Aydın, 2016; Sekgobela, 2021), sorumluluk (Durmuş, 2020), algı, beceri ve yeterlilik (Diachkova ve diğer, 2021) düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin küresel sorunlara yönelik kurslarla ilgili bakış açılarını belirlemeyi amaçlayan (Bayraktar-Balkir, 2021) araştırmanın var olduğu da tespit edilmiştir.

Bunların yanı sıra, öğretmen adaylarının küresel sorunlara yönelik tutum (Kan, 2009; Öksüzöğlu, 2022), sorumluluk, görüş (Gürbüz, 2022) ve farkındalık (Yıldırım ve Kışoğlu, 2024) düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmalar ile yine öğretmen adaylarının günümüz dünya sorunlarına yönelik algılarını, bu sorunların neler olduğunu, kaynaklarını ve çözümüne ilişkin önerilerini inceleyen (Şimşir, 2023) çalışmaya rastlanılmıştır.

Bu çalışmaların dışında, öğretmenlerin küresel sorunlara ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan araştırmanın (Yiğit, 2019) yapıldığı da belirlenmiştir. Buna karşın, öğrenci velilerinin küresel sorunlara ve bu konudaki eğitime yönelik algılarını inceleyen herhangi bir çalışmaya ulaşamamıştır. Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin velilerinin küresel sorunlara ve bu konudaki eğitime ilişkin algılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular, küresel sorunlar ve eğitimi üzerine yürütülen tartışmalara güncel katkılar sunacaktır. Bu bağlamda araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Velilerin küresel sorunlar konusundaki farkındalıkları nasıldır?
2. Velilerin küresel sorunlar hakkındaki bilgi kaynakları nelerdir?
3. Veliler, küresel sorunların nedenlerini nasıl açıklamaktadırlar?
4. Veliler, küresel sorunların çözümüne yönelik neler önermektedirler?
5. Veliler, çocuklarına küresel sorunlarla ilgili olarak hangi bilgi ve davranışları kazandırmaktadırlar?
6. Velilere göre aktif öğrenme yöntemleriyle yürütülen küresel sorunlar eğitiminin, öğrencilerin bu konudaki bilgi ve farkındalıklarına katkıları neler olmuştur?
7. Velilerin, çocuklarının küresel sorunlar eğitiminin gelecekteki yaşantılarına katkıları hakkındaki öngörüler nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma kapsamında velilerin küresel sorunlar ve eğitimi hakkındaki algılarını ortaya çıkarmak için nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Olgubilim, birkaç bireyin bir kavram veya olguyla ilgili deneyimlerinin derinlemesine anlaşılmasını sağlayan bir yöntemdir. Bu tür çalışmalarda, araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışı vurabilecek bireyler ya da gruplarla, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak amacıyla görüşmeler gerçekleştirilir (Creswell, 2007; Büyüköztürk ve diğer, 2017).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Çorum İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bir ortaokulda, sosyal bilgiler dersinde küresel sorunlar eğitimi verilen 7. sınıf öğrencilerinin velilerinden, görüşmeye gönüllü olarak katılan 20 kişi (14 kadın, 6 erkek) oluşturmaktadır. Katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu için kadın katılımcı sayısı erkeklere kıyasla daha fazladır. Araştırma etiği çerçevesinde, katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulmuş ve verilerde KV (Kadın Veli) ile EV (Erkek Veli) şeklinde kodlamalar kullanılmıştır. Çalışma grubunun demografik bilgileri, Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri

Değişken	Kategori	f
Cinsiyet	Kadın	14
	Erkek	6
Yaş Aralığı	30-40	13
	41-50	6
	51+	1
Eğitim Durumu	İlkokul	1
	Ortaokul	4
	Lise	12
	Üniversite	3

Veri Toplama Araçları

Veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bunun için araştırmanın amacına uygun biçimde 6 açık uçlu sorudan (6 ana soru ve 3 sonda soru) oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Hazırlanan bu form, ilk olarak sosyal bilgiler alan uzmanı olan üç kişinin görüşleri doğrultusunda düzenlendikten sonra uygunluğunu test etmek için örneklem grubu dışında bir kadın ve bir erkek olmak üzere iki ortaokul velisine uygulanmıştır. Geri bildirimler neticesinde yeniden düzenlenen görüşme formuyla (Ek A) velilerle yüz yüze görüşmelerde kullanılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Bu çalışmanın verileri, 2023 Haziran ayı içerisinde gönüllülük esasına göre görüşmeyi kabul eden velilerle yüz yüze yapılan görüşmelerden toplanmıştır. Görüşme öncesi velilerle iletişime geçilmiş ve uygun zamanlar belirlenerek bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, katılımcıların izniyle ses kayıt cihazı ile kayıt

altına alınmış, elde edilen ses kayıtları görüşme sonrasında eksiksiz bir şekilde Microsoft Word programında yazıya aktarılmış ve analiz sürecine hazır hâle getirilmiştir.

Veri Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilen verileri rasyonel temellere dayandırabilmek, içerikle ilgili düzenli, anlaşılır ve derinlemesine bilgi sunabilmek için bu çalışma, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. İçerik analizi, yazılı verilerin ana içeriğinin özetlenmesi, sistematik biçimde sınıflandırılması ve yorumlanarak raporlaştırılması sürecini kapsamaktadır (Cohen ve diğer, 2021). Bu çalışmada da öncelikle yapılan görüşmeler satır satır okunmuş, sonra araştırma sorularına uygun şekilde hazırlanan analiz birimleri kullanılarak kodlama yapılmıştır. Analiz sırasında benzer kodlar, yedi tema altında toplanmış ve doğrudan alıntılarla desteklenerek yorumlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenilirlik Önlemleri

Verilerin analizi ve raporlanması sürecinde, elde edilen bulguların geçerlilik ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla, üç sosyal bilgiler alan uzmanının görüşüne başvurulmuş ve bu uzman görüşleri doğrultusunda analiz sonuçları düzenlenmiştir.

Araştırmacıların Rolü

Bu çalışmada, araştırmacılar tüm süreçlerde etkin bir şekilde görev almıştır. Öncelikle, araştırmanın amacına uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiş ve gönüllü velilerle iletişim kurulmuştur. Görüşmelerin gerçekleştirileceği zaman ve mekân belirlenmiş, ses kayıt cihazlarının çalışıp çalışmadığı önceden kontrol edilerek hazır duruma getirilmiştir. Veri toplama sürecinde, önceden hazırlanmış görüşme soruları katılımcılara yöneltilmiş ve sesli kayıtlar alınarak veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından analiz edilmiş, sistematik biçimde raporlanmış ve sonuçlar yorumlanarak araştırma bulgularına ulaşılmıştır. Birinci yazar, tüm süreçleri ikinci yazarın rehberliğinde takip etmiştir.

Etik Konular

Katılımcıların çalışmaya katılması için hem Çorum İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden hem de öğrenci velilerinden izin alınmıştır.

Bulgular

Velilerle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin analizine dayalı bulguların ayrıntıları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar aşağıda tematik başlıklar altında sunulmuştur.

Velilerin Küresel Sorunlara Yönelik Farkındalıkları

Birinci başlıkta, velilerin küresel sorunlara yönelik farkındalıkları incelenmiştir. Görüşme yapılan velilerin büyük çoğunluğu, küresel sorunlar denildiğinde öncelikle çevresel tehditler ve doğal afetler üzerine odaklandıkları görülmüştür. Bu durum, çevre temelli sorunların velilerin gündeminde önemli bir yer tuttuğunu ve bu konularda farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Katılımcı velilerden bir kişi, küresel sorunları şu şekilde ifade etmiştir: *“Küresel sorunlardan küresel ısınma, sel, depresyon, heyelan, yangınlar... doğal afetler... buzulların erimesi, kuraklık olması, toprak kayması...”* (KV10) Benzer şekilde, çevresel sorunlara ek olarak salgın hastalıklar, çevre kirliliği ve son yaşanan depremler gibi örnekler veren veliler de olmuştur: *“Küresel sorunlar denilince benim aklıma küresel ısınma... iklim değişikliği... doğal afetler, seller, heyelanlar, yakın zamanda yaşadığımız deprem... orman yangınları, salgın hastalıklar, çevrenin kirlenmesi...”* (EV5)

Öte yandan bazı veliler, çevre sorunlarının yanı sıra savaş, terör ve göç gibi sosyal ve politik sorunlara da dikkat çekmişlerdir: *“İklim değişikliği, terör, savaş, göç, küresel ısınma... aklıma şu an gelen bunlar.”* (KV5) Bununla birlikte, görüşmelerde bazı velilerin sınırlı sayıda örnek verdiği ya da konuyu sadece çevresel etkilerle tanımladığı da görülmüştür. Bu durum, velilerin küresel sorunlar konusunda farklı farkındalık anlayışları sahip olduğunu göstermektedir:

“Küresel sorunlar sağlıklı yaşam, iklim değişiklikleri, çevresel sorunlar...” (KV1)

“İklim değişiklikleri, kuraklık ya da yağışın çok fazla olması...” (KV4)

Genel olarak, görüşme yapılan velilerin çoğunluğu küresel sorunları çevresel temalarla ilişkilendirmiştir. Ancak sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlara yönelik farkındalığın daha sınırlı olduğu görülmektedir.

Küresel Sorunlara Yönelik Bilgi Kaynakları

İkinci başlıkta, katılımcıların küresel sorunlara ilişkin bilgi kaynaklarına dair verdikleri yanıtlar incelenmiştir. Katılımcı veliler, küresel sorunlar hakkında bilgiye çoğunlukla internet, sosyal medya, televizyon programları ve kitaplar aracılığıyla ulaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, dijital mecraların bilgiye erişimde önemli bir rol

oynadığını göstermektedir. Velilerden biri, çeşitli dijital ve geleneksel kaynaklara birlikte başvurduğunu belirtmiştir: *“Elimizin altında hepimizin internet var. İnternet, kitaplar, sosyal medya... öyle oralardan.”* (KV10) Bazı katılımcılar, sosyal medyayı öncelikli bilgi kaynağı olarak görmekte, bunun yanında kitap okumayı da sürdürdüklerini belirtmektedirler: *“Bilgi kaynaklarım... sosyal medyayı çok kullanıyorum. Bunun haricinde kitap okuyorum.”* (KV6)

Öte yandan televizyon, özellikle haber programları ve tartışma programları da bilgi edinme açısından önemli bir mecra olarak öne çıkmaktadır: *“En çok haber programları, ondan sonra açık oturumlar, tartışma programları, sosyal medya... sadece haber alma amaçlı.”* (EV3) Bunun yanında bilgiye erişim sürecinde bilim insanlarını takip etme ve dijital kitap okuma da bazı veliler tarafından belirtilmiştir: *“İnternet daha çok. Yani bilim insanlarını takip ederek, internetten kitaplar okuyarak o şekilde.”* (KV5) Son olarak sosyal medya üzerinde bilgi veren sayfaların düzenli takibi de başka bir veli tarafından şöyle dile getirilmiştir: *“Haberleri takip ederim. Sosyal medyalarda da bilgi sahibi olduğum sayfalar var. Bu sayfaları takip ediyorum, okumaya çalışıyorum fırsat buldukça.”* (KV14)

Velilerin bu ifadeleri, dijital ortamların sunduğu olanakların etkili bir şekilde kullanıldığını; ancak bilgi kaynaklarının güvenilirliğine yönelik farkındalık düzeyinin sorgulanabileceğini göstermektedir.

Küresel Sorunların Nedenleri

Üçüncü başlıkta, velilerin küresel sorunların olası nedenlerine ilişkin düşüncelerine yer verilmiştir. Velilerin görüşlerinde küresel sorunların temel nedenleri arasında bilinçsizlik, eğitimsizlik, çevreye zarar veren insan faaliyetleri ve sanayileşme gibi faktörler ön plana çıkmaktadır. Katılımcılar, bireysel davranışların küresel ölçekte sorunlara yol açtığını vurgulamışlardır. Bir veli, doğal afetlerin etkilerini azaltmak için gerekli önlemlerin alınmamasını “bilinçsizlik” bağlamında değerlendirmiştir: *“Eğitimsizlik yani bilinçsiz olma. Duyarsızlık... Örneğin deprem oldu mesela. Büyük bir deprem. Onunla ilgili hani tedbir alınabilir. Tekrar olmayacağı kesin değil. İnsanların aynı şey tekrar başına gelebilir.”* (KV3)

Benzer şekilde, başka bir veli de çevresel kaynakların bilinçsizce tüketilmesini sorunların temel nedeni olarak görmektedir: *“Küresel sorunların sebebi eğitimden geçiyor. Bilinçsizlik. Suyu bilinçsiz kullanmak, elektriği bilinçsiz yakmak, yani boşa yakmak...”* (EV1) Bazı veliler ise küresel sorunların temelinde çevresel ihmallerin bulunduğunu belirtmişlerdir. Ağaçlandırma eksikliği ve çevre kirliliği gibi konulara dikkat çeken bir veli şu ifadelerle yer vermiştir: *“Hava kirliliği olabilir, çevre kirliliği olabilir. Yani ağaç dikiminin az olması olabilir.”* (KV4)

Velilerin ifadeleri genel olarak değerlendirildiğinde, küresel sorunların temel nedenleri arasında insan kaynaklı çevre tahribatı, bireysel bilinç eksikliği ve toplumsal düzeyde eğitim yetersizliği ön plana çıkmaktadır.

Küresel Sorunların Çözümüne Yönelik Öneriler

Dördüncü başlıkta, velilerin küresel sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Katılımcı veliler, küresel sorunların çözümünde bireysel bilinçlenme, eğitim ve geri dönüşüm alışkanlıklarının kazandırılması gibi stratejilerin etkili olacağını ifade etmişlerdir. Görüşmelerde özellikle ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Bir veli, çözümün temelinde aile eğitiminin yer aldığını ve basit çevresel davranışların bile öğretilmesi gerektiğini şu sözlerle dile getirmiştir: *“Bu sorunların çözümü için öncelikle ailelere eğitim verilerek farkındalık artırılabilir. Yani su nasıl kullanılır, elektrik nasıl kullanılır... İşte ne bileyim çöpleri ayrı ayrı yerlere... Yani camı ayrı, plastiği ayrı, kâğıdı ayrı yerlere atılması yönünde eğitimler verilebilir.”* (EV1)

Benzer şekilde, geri dönüşümün önemi ve çevreye duyarlı davranışların yaygınlaştırılması gerektiği başka bir veli tarafından şu şekilde belirtilmiştir: *“Ailelere eğitimler verilebilir. Mesele iklim değişikliğiyle alakalı, çevreyle alakalı... Ya bir çöpü attığınız zaman bile çok uzun yıllarda mesela çözülür. Onun için çöplerin çevreye değil geri dönüşüme gönderilerek tekrar kazandırılması gerektiğini düşünüyorum ve çevremi de bu konuda uyarıyorum.”* (KV2) Bazı veliler ise çözümün yalnızca uygulamalarda değil, farkındalık ve bilgi edinme süreçlerinde başladığını, özellikle pandemi sürecinin bu konuda önemli bir ders olduğunu ifade etmişlerdir: *“Bilinçlenmemiz gerekiyor. Pandemi döneminde yaşadığımız aslında büyük bir örnek bizim için. İlerleyen dönemde de bir şeyler olacak gibi görünüyor. Bu açıdan yani bilinçlenerek okumamız lazım.”* (EV5)

Velilerin ifadelerinden hareketle, küresel sorunların çözümüne yönelik farkındalığın artırılması, geri dönüşüm kültürünün yaygınlaştırılması ve aile odaklı çevre eğitimi gibi stratejilerin benimsenmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Velilerin Çocuklarına Kazandırdıkları Davranışlar

Beşinci başlıkta, velilerin çocuklarına küresel sorunlarla ilgili olarak hangi davranışları kazandırdıklarına dair verdikleri yanıtlar ele alınmıştır. Veliler, çocuklarına çevre duyarlılığı kazandırmak amacıyla günlük yaşamlarında çeşitli bilgi ve uyarılarda bulunduklarını ifade etmişlerdir. Bu görüşler, genellikle geri dönüşüm, israfın önlenmesi,

hijyen kuralları ve doğaya zarar veren davranışların önlenmesi etrafında şekillenmektedir. Bir veli, çocuklarına doğaya zarar verebilecek maddelerin kullanımı ve hijyen kuralları konusunda bilgi verdiğini şu sözlerle dile getirmiştir: “Çevreyle alakalı bilgiler veriyorum. Doğaya atılmaması gereken atıkların, kullanılacak yiyeceklerin, dikkat edilmesi gereken hijyen kurallarının neler olduğu hakkında bilgi veriyorum.” (KV13) Bir başka veli ise en küçük atıkların bile çevreye verdiği zararı çocuklarına anlatarak çevresel farkındalık kazandırmaya çalıştığını belirtmiştir: “Mesela ellerindeki en küçük şeyleri bile dışarı atmamalarını söylerim. Çünkü küçüğe olsa bazı şeylerin... mesela küçük bir sakızın bile geri dönüşümünün zor olabileceğini, bu yüzden çevreye atmamalarını, götürüp çöpe atmalarını söylüyorum.” (KV1)

Öte yandan bazı veliler, elektrik ve su tüketimi gibi kaynak kullanımına yönelik günlük davranışlar üzerinden bilinç kazandırmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir: “Elektriği kapatmalarını, yeteri kadar kullanmalarını, suyu düzenli tüketmelerini.” (KV9) Bilgilerini çocuklarına aktarmayı bir sorumluluk olarak gören veliler de vardır. Bu noktada öğrendiklerini doğrudan çocuklarına yansıttıklarını ifade etmişlerdir: “Bildiğim, öğrendiğim şeyleri aktarmaya çalışıyorum tabi ki. Doğaya zarar veren malzemeleri kullanmamaya gayret gösteriyoruz. Yani o şekilde öğrendiğim şeyleri aktarmaya çalışıyorum.” (KV12) Ayrıca doğal ortamlarda bulunan zamanlarda çevreyi korumaya yönelik yapılan uyarılar da önemli bir öğrenme fırsatı olarak değerlendirilmiştir. Örneğin bir veli, çocuğuna orman yangınlarının nasıl oluşabileceğini anlatırken zincirleme etkileriyle birlikte çevre duyarlılığı geliştirmeyi hedeflediğini ifade etmiştir:

Mesela pikniğe gittiğimiz zaman çocuğuma işte camı oraya atma diyorum. İşte hem doğayı kirletmiş oluyorsun hem de hava sıcak olduğu zaman bunlardan yangın çıkabilir... yangından ağaçlar yanabilir... ağaçlar yandığı zamanda orman yangını olur. Orman yandığında hem orada yaşayan canlılar ölür hem de çıkan dumanlar havayı kirletir. Bu tür şeyleri, bilgileri veriyorum. (EV4)

Velilerin bu ifadeleri, çevre eğitiminin aile içinde başlaması gerektiğini ve çocukların günlük hayatta somut örnekler üzerinden bilinçlendirildiğini göstermektedir.

Küresel Sorunlar Eğitiminin Çocukların Bilgi ve Farkındalıklarına Katkıları

Altıncı başlıkta, aktif öğrenme yöntemleriyle yürütülen küresel sorunlar eğitiminin, çocuklarının bu konudaki bilgi ve farkındalık düzeyine nasıl katkı sağladığına ilişkin velilerin görüşlerine yer verilmiştir. Veliler, çocukların çevreyle ilgili bilgileri etkinlik temelli öğrenme yollarıyla daha kalıcı biçimde edindiğini ve bu öğrenmenin günlük yaşamdaki davranışlarına da yansıdığını ifade etmişlerdir. Uygulamalı etkinliklerin çocuklar üzerinde pozitif etkiler bıraktığı, farkındalık ve sorumluluk duygusunu geliştirdiği belirtilmiştir. Bir veli, etkinliklerin çocukların öğrenme sürecinde daha etkili olduğunu ve bilgilerin kalıcılığını artırdığını şöyle ifade etmiştir: “Böyle etkinlikler sayesinde bilgilerin daha kalıcı olduğunu düşünüyorum. Bunu yaşayarak örnekli bir şekilde öğrenmek var ama bir de okuyarak öğrenmek var. Çocuklara bir etkinlik yapıldığında daha kalıcı olduğunu düşünüyorum. Etkinlik sayesinde daha olumlu sonuçlar elde edilebiliyor.” (KV7)

Bir diğer veli, çocuğunun atıkları ayrıştırma konusunda bilinçlendiğini ve bu farkındalığın doğaya karşı sorumlu davranışlara dönüştüğünü belirtmiştir: “Atık kâğıtlar olsun, piller olsun, cam atıklar olsun dışardaki atık kutularına ayrı ayrı atıyor, onun farkında, bilincinde artık. Doğaya zarar vermiyor en azından, hayvanlara zarar vermiyor çok seviyor hayvanları, o konuda bilinçli oldu.” (KV5) Bir diğer veli, çocuklarının enerji tasarrufu, su kullanımı ve geri dönüşüm konularında günlük yaşamda bilinçli hareket etmeye başladıklarını gözlemlediklerini ifade etmişlerdir:

Evde en azından mesela enerji tasarrufundan... yani en azından çocuğum bir lavaboya girdiğinde suyu ne kadar kullanacağını biliyor. Bir odadan çıkarken ışığı kapattığında ışığın yanık kalmamasıyla elektrikten ne kadar tasarruf edeceğini düşünüyor. Tabi ki katkısı çok fazla oluyor çocuklara... artık pil toplamaya başladı ki bunları geri dönüşüme göndereceğiz çevreye zarar veriyor diye. (KV4)

Velilerin bu ifadeleri, aktif öğrenme yöntemleriyle yapılan küresel sorunlar eğitiminin çocukların hem zihinsel hem de duyuşsal gelişimine katkı sağladığını göstermektedir.

Küresel Sorunlar Eğitiminin Çocukların İlerleyen Yaşamlarına Katkıları

Yedinci başlıkta, velilerin çocuklarının küresel sorunlar hakkında bilgi sahibi olmalarının, onların gelecekteki yaşantılarına ne tür katkı ve etkiler sağlayacağına dair verdikleri yanıtlar değerlendirilmiştir. Görüşme yapılan veliler, çocuklara küçük yaşlarda kazandırılacak çevre ve küresel sorunlar bilincinin, onların gelecekte daha duyarlı, bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayacağı görüşünde birleşmişlerdir. Veli ifadeleri, bilgi ve farkındalığın çocukların davranışlarına yansıdığına dair güçlü bir inancı barındırmaktadır. Bir veli bu durumu açık bir şekilde şu sözlerle ifade etmiştir: “Biz onlara ne öğretirsek onlarda onu uygulamaya çalışıyor. Onun için küresel sorunlar hakkında ne kadar onlara bilgi verebilirsek onlarda ilerleyen zamanda o kadar bilinçli bir birey olarak yaşamlarına devam ederler.” (EV6) Benzer şekilde, bilinçli bireylerin kaynakları daha dikkatli tüketmeleri ve çevreye duyarlılık göstermeleri beklentisi de sıkça dile getirilmiştir: “Çok büyük

katkılar sağlayacaktır eminim ki. Daha bilinçli olacaklar. Tüketim kaynaklarını daha dikkatli ve bilinçli olarak tüketecekler diye düşünüyorum. Bilinçli olunca zaten gerisi gelecektir. Farkında olacaklardır yani.” (KV11)

Bazı veliler, erken yaşta kazanılan farkındalığın ileriki yaşamda daha sürdürülebilir davranışlara dönüşeceğini belirtmişlerdir: *“Bilinçli geçirirler. Yani hani önceden öğrendikleri için en azından bilincinde olurlar bir şeylerin.” (KV2)* Çevre bilinciyle büyüyen çocukların hem doğaya hem insanlara daha faydalı olacağı düşüncesi de dikkat çekmektedir: *“Daha bilinçli olabilirler... çevrelerini koruyabilirler. İşte insanlara ve çevrelerine daha faydalı olabilirler.” (KV9)*

Velilerin ifadeleri, eğitim yoluyla çocuklara erken yaşta kazandırılacak çevre farkındalığının, onların hem bireysel hem toplumsal düzeyde olumlu katkılar sağlayacak şekilde yetişmelerini mümkün kılacağı yönündeki ortak bir anlayışı ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin velilerinin küresel sorunlara ve çocuklarının aldığı küresel sorunlar eğitime yönelik algılarını ve deneyimlerini çok boyutlu bir şekilde incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, velilerin küresel sorunlara ilişkin farkındalıklarının ağırlıklı olarak medya içerikleri, kişisel yaşantılar ve toplumsal gündemin etkisiyle biçimlendiğini göstermektedir. Katılımcılar tarafından en sık vurgulanan küresel sorunların; doğal afetler, iklim değişikliği, çevre kirliliği, salgın hastalıklar, savaş ve göç gibi doğrudan tecrübeleri içeren ve medya organlarında yoğun şekilde işlenen olgular olduğu saptanmıştır. Diğer yandan katılımcılar, küresel sorunların temel nedenlerini çevre kirliliği, toplumsal duyarsızlık, kontrolsüz sanayileşme ve yetersiz ağaçlandırma faaliyetleri gibi bireysel ve toplumsal davranış kalıplarına dayandırmaktadırlar. Bu çerçevede önerilen çözüm önerileri arasında; ebeveynlere yönelik bilinçlendirme temelli eğitim programlarının uygulanması, geri dönüşüm uygulamalarının yaygınlaştırılması, çevre dostu ulaşım biçimlerinin teşvik edilmesi ve zararlı madde kullanımının sınırlandırılması gibi sürdürülebilir kalkınmayı destekleyici önlemler öne çıkmaktadır. Bu sonuçlar, sürdürülebilirlik eğitiminin yalnızca çocuklara değil, yetişkin bireylere yönelik olarak da çok katmanlı eğitim politikalarıyla desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Araştırma, velilerin küresel sorunlara dair bilgi kaynaklarının oldukça çeşitli olduğunu ortaya koymuştur. Katılımcıların bilgi kaynaklarının sosyal medya, televizyon, dijital haber platformları, basılı yayınlar ve sosyal çevre gibi çeşitli mecralar olması, dijital ortamların bilgiye erişim sürecindeki belirleyici rolüne dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, bu kanalların güvenilirlik sorunları dikkate alındığında, sosyal medyada yer alan içeriklerin doğruluğunu sorgulama ve değerlendirme konusunda velilerin de dijital okuryazarlık ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik gereksinim olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim alanyazındaki birçok çalışmada (Diachkova ve diğer, 2021; Lin, 2017; Scholl, 2022) bu becerilerin geliştirilmesi gerektiğine yönelik sonuçlar bulunmaktadır.

Araştırmanın bir diğer önemli sonucu, velilerin çocuklarına çevreye duyarlı bireyler olarak yetişmeleri için çeşitli değer ve davranışları (doğayı koruma, ihtiyaca göre tüketim, geri dönüşüme önem verme vb.) kazandırmaya yönelik bilinçli çabalarından çevre eğitime ilişkin bütüncül bir yaklaşım benimsediklerini ortaya koymasındır. Bununla birlikte velilerin doğa olaylarını neden-sonuç ilişkisi çerçevesinde açıklama girişimleri, çevresel farkındalıklarının pedagojik öğretim yöntemlerine yönelik potansiyellerini ortaya koymakta ve bu sürecin eğitsel niteliği açısından değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu da aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin aile ortamında da etkili bir şekilde kullanılması için (Ak, 2012; Gel, 2019) bir gerekçe olabilir.

Veliler, çocukların küresel sorunlara dair bilgi sahibi olmalarının onların gelecekte bilinçli, duyarlı ve araştırmacı bireyler olarak topluma katkı sunmalarına olanak sağlayacağına inanmaktadırlar. Bu durum, eğitim yoluyla erken yaşta kazandırılan değer ve davranışların, uzun vadeli sosyal faydalar sağlayabileceği yönündeki genel kabul ile örtüşmektedir (Herrick ve diğer, 2022; Saaida, 2023). Bu doğrultuda eğitsel etkinliklerin yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda sürdürülebilir yaşam alışkanlıklarının temellendirilmesi açısından da işlevsel olduğu görülmektedir. Bu sonuç, aktif öğretmenin hem bilişsel hem de duyuşsal alanlarda etkili olduğunu savunan alanyazın kanıtlarını da desteklemektedir (Gedik, 2018; Roßbegalle ve Ralle, 2016).

Sonuç olarak bu çalışmanın, öğrenci velileri örnekleminde gerçekleştirilmiş olması, alanyazındaki önemli bir boşluğu doldurması açısından önemlidir. Alanyazın çoğunlukla öğrenciler, öğretmen adayları veya öğretmenler üzerine yapılan araştırmaların yoğun olduğu görülmektedir. Bu manada eğitimin en önemli paydaşlarından biri olan aile boyutunun ihmal edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışma, küresel sorunların öğretiminde okul-aile iş birliğinin kilit bir rol üstlendiğini ve sürdürülebilir yaşam odaklı eğitim programlarının hem öğrenciler hem de veliler nezdinde kalıcı ve dönüştürücü etkiler yaratma potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar, çevresel ve toplumsal sorunlara karşı bilinçli bireylerin yetiştirilmesinde yalnızca okulların değil, ailelerin ve toplumun tüm bileşenlerinin iş birliği içerisinde çalışmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Kaldı ki velilerin küresel sorunlar konusunda bilinçlendirilmesi, çocukların kavram yanılgılarına düşmeden ya da yanılgıları en aza indirgeyerek okula gelmeleri için çok önemli bir önlem olacaktır. Bilindiği gibi çocuklar, kavram

yanılgılarını en çok ailesinden ve çevresinden edinmekte ve bilimsel olarak doğru olmayan bu bilgileri okula taşımaktadır (Dere ve Aktaşlı, 2022). Bu bilgileri bilimsel gerçeklerle değiştirmek oldukça zor olduğu için bu durum yeni öğrenmelere engel teşkil etmektedir (Lucariello ve Naaf, 2015). Bu gerekçeyle ailelerin, öğrencilere bilimsel anlamda doğru olan bilgileri kazandırmaları, onların okul sürecinde ve sonraki yaşantılarında kavram yanılgısından uzak, doğru bilgi, beceri, tutum ve davranışa sahip topluma faydalı birer vatandaş olarak yetişmelerine önemli katkı sunacaktır. Araştırma sonuçlarına dayanarak aşağıdaki önerileri sunmak mümkündür:

1. Küresel sorunların eğitimi hem veliler hem de çocuklar için hayat boyu öğrenme sürecinin bir parçası haline getirilmelidir.
2. Okul-aile iş birliği artırılarak velilere ve öğrencilere sürdürülebilir davranışlar kazandırılmalıdır.
3. Velilerin sosyal medya ve dijital kaynaklardan edindikleri bilgileri daha sağlıklı değerlendirebilmeleri için dijital okuryazarlık ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
4. Velilerin çocuklara aktardıkları çevresel değer ve davranışlar pedagojik temellere dayandırılarak ailelerin bu konuda rehberlik alabilecekleri kaynaklar ve içerikler yaygınlaştırılmalıdır.
5. Sürdürülebilirlik bilincinin yalnızca öğrencilerle sınırlı kalmaması için toplumun tüm kesimlerine hitap eden çok düzeyli ve çok aktörlü çevre ve küresel sorunlar eğitim politikaları oluşturulmalıdır.
6. Velilere yönelik küresel sorunlar ve sürdürülebilir hayata yönelik seminerler düzenlenmelidir.

Teşekkür

Bu çalışmanın gerçekleşmesine katkıda bulunan ortaokul velilerine teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın gerçekleşmesini sağlayan her iki yazar arasında, maddi veya manevi olarak herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Mali Destek

Bu çalışma, TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılımı Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun 13/01/2023 tarihli ve 2023/19 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Kaynakça / References

- Ak, M. (2012). *İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde işlenen iklim değişimi ve etkileri konusunun öğretiminde öğrenci tutum ve davranışlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Bayraktar-Balkır, N. (2021). Uncovering EFL learners' perspectives on a course integrating global issues and language learning. *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)*, 15(1), 118-133. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1295581.pdf>
- Bhargava, V. (2006). Introduction to global issues. In V. Bhargava (Ed.), *Global issues for global citizens* (pp. 1–28). The World Bank.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (23. Baskı). Pegem Akademi.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2021). *Eğitimde araştırma yöntemleri* (Çev. Ed. E. Dinç ve K. Kıröğlu). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2nd edition). Sage Publications.
- Demirkaya, H. (2016). Günümüz dünya sorunlarına genel bir bakış. F. Aydın (Ed.), *Günümüz Dünya Sorunları* (1. Baskı, s.1-16) içinde. Pegem Akademi.
- Dere, İ. ve Aktaşlı, İ. (2022). Ortaokul öğrencilerinin iklimle ilgili kavramlara ilişkin bilişsel yapıları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi (AKEF) Dergisi*, 4(2), 182-198. <https://doi.org/10.38151/akef.2022.11>
- Diachkova, Y., Sazhko, L., Shevchenko, L., & Syzenko, A. (2021). Global issues in ESP classroom: Challenges and opportunities in higher education. *Arab World English Journal (AWEJ)*, 12(1), 388–400. <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no1.26>
- Durmuş, S. (2020). *8. sınıf öğrencilerinin küresel sorunlara dair sorumluluk ve duyarlılıklarının belirlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Durmuş, S. ve Çolak, K. (2021). 8. Sınıf öğrencilerinin gözünden küresel sorunlar. *International Journal of Geography and Geography Education*, 44, 145-160. <https://doi.org/10.32003/igge.897622>
- Egüz, Ş., Öztürk, C. ve Kesten, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin küresel sorunlara karşı gösterdikleri duyarlılıklar. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 409-426. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i1.4423>
- Gedik, S. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde (sosyobilimsel bir konu olarak) küresel ısınma hakkında öğrenci görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Gel, A. I. (2019). *4. Sınıf sosyal bilgiler dersinde tarih konularının aktif öğrenmeye dayalı etkinlik temelli öğretiminin tarihsel düşünme becerisinin gelişimine ve akademik başarıya etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Gürbüz, G. (2022). *Öğretmen adaylarının küresel sorunlara ilişkin küresel sosyal sorumluluk düzeyleri ve görüşlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Herrick, I. R., Lawson, M. A., & Matewos, A. M. (2022). Through the eyes of a child: Exploring and engaging elementary students' climate conceptions through photovoice. *Educational and Developmental Psychologist*, 39(1), 1–16. <https://doi.org/10.1080/20590776.2021.2004862>
- Hussain, H. I., Haseeb, M., Kamarudin, F., Dacko-Pikiewicz, Z., & Szczepańska-Woszczyna, K. (2021). The role of globalization, economic growth and natural resources on the ecological footprint in Thailand: Evidence from nonlinear causal estimations. *Processes*, 9(1103), 1-14. <https://doi.org/10.3390/pr9071103>
- Kan, Ç. (2009). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel sorunlarla ilgili tutumları ve ders programlarına yönelik önerileri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karakaya-Cirit, D. ve Aydemir, S. (2021). Exploring levels of secondary school students' knowledge: Global warming, acid rain, and ozone layer depletion. *Education Quarterly Reviews*, 4(1), 199-212. <https://doi.org/10.31014/aior.1993.04.01.187>
- Kornprobst, M., & Paul, T. V. (2021). Globalization, deglobalization and the liberal international order. *International Affairs* 97(5), 1305–1316. <https://doi.org/10.1093/ia/iab120>

- Kyove, J., Streltsova, K., Odibo, U., & Cirella, G. T. (2021). Globalization impact on multinational enterprises. *World*, 2, 216–230. <https://doi.org/10.3390/world2020014>
- Liarakou, G., Athanasiadis, I., & Gavrilakis, C. (2011). What Greek secondary school students believe about climate change? *International Journal of Environmental and Science Education*, 6(1), 79–98. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ930283.pdf>
- Lin, J. (2017). Chinese grade eight students' understanding about the concept of global warming. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(5), 1313–1330. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2017.00672a>
- Lucariello, J., & Naff, D. (2015). How do I get my students over their alternative conceptions (misconceptions) for learning? Retrieved from: <https://www.apa.org/education-career/k12/misconceptions>
- Öksüzöğlü, M. K. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık düzeyleri ile günümüz dünya sorunlarına yönelik tutumları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Öz-Aydın, S. (2016). The awareness of Turkish high school students about carbon footprint and the effects of the high school biology curriculum on this awareness. *International Electronic Journal of Environmental Education*, 6(2), 29–53. <https://doi.org/10.18497/iejee-green.56932>
- Rehman, A., Radulescu, M., Ma, H., Dagar, V., Hussain, I., & Khan, M. K. (2021). The impact of globalization, energy use, and trade on ecological footprint in Pakistan: Does environmental sustainability exist? *Energies*, 14(5234), 1–16. <https://doi.org/10.3390/en14175234>
- Roßbegalle, T., & Ralle, B. (2016). Improving students' understanding of greenhouse effect, acid rain and the depletion of stratospheric ozone. *LUMAT: International Journal on Math, Science and Technology Education*, 4(1), 27–40. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1227539.pdf>
- Saaida, M. (2023). The global issues that matter the world. *Science For All Publications*, 4(1), 1–8. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.10841233>
- Scholl, R. (2022). *First-generation college students and climate change: An underresearched and vital relationship*. (Unpublished master's dissertation). Northern Arizona University.
- Segrera, F. L. (2015). Global issues of higher education with special reference to Latin America and the Caribbean. *Journal of International and Comparative Education (JICE)*, 4(1), 39–48. <https://doi.org/10.14425/00.76.06>
- Sekgobela, C. W. L. (2021). *Awareness of climate change consequences among students at a South African Public University*. (Unpublished master's dissertation). University of Johannesburg.
- Şimşir, M. (2023). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının günümüz dünya sorunları hakkında durumları ve görüşleri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6 (Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 1–22. <https://doi.org/10.47948/efad.1266788>
- Trask, B. S. (2011). *Globalization and families: Meeting the family policy challenge*. Retrieved from <https://www.un.org/esa/socdev/family/docs/egml11/Traskpaper.pdf>
- Yazdanparast, T., Salehpour, S., Masjedi, M. R., Seyedmehdi, S. M., Boyes, E., Stanisstreet, M., & Attarchi, M. (2013). Global warming: Knowledge and views of Iranian students. *Acta Medica Iranica*, 51(3), 178–184. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23605603>
- Yıldırım, T. ve Kışoğlu, M. (2024). Ortaokullarda iklim değişikliği eğitimi verecek olan öğretmen adaylarının küresel iklim değişikliğine yönelik farkındalıklarının incelenmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 15(57), 1223–1238. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.4467>
- Yiğit, K. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel sorunlara ilişkin görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Ek A**Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu****VELİ YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU**

Merhaba kıymetli veli, sizinle küresel sorunlar ve aktif öğrenme yöntem ve teknikleriyle küresel sorunların öğretilmesine yönelik yapılan uygulamanın çocuklarınıza katkıları hakkında görüşme yapmak istiyorum. Görüşmemiz ses kaydı cihazı ile kayıt altına alınacak ve sadece araştırmacı tarafından bilimsel amaçlı kullanılacaktır. İzninizle başlamak istiyorum.

Kişisel Bilgiler

Yaşınız:

Cinsiyetiniz: K () E ()

Eğitim Durumunuz: Okuryazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()
Lisansüstü ()

Sorular

1. Küresel sorunlar deyince aklınıza neler gelmektedir?
 - a. Sizce küresel sorunlar nelerdir?
 - b. Sizce küresel sorunların sebepleri neler olabilir?
 - c. Küresel sorunların çözümü için neler yapılabilir?
2. Küresel sorunlar hakkında bilgi kaynaklarınız nelerdir?
3. Çocuklarınıza küresel sorunlarla ilgili ne tür bilgiler veriyorsunuz?
4. Çocuklarınızın küresel sorunlar hakkında bilgi sahibi olmaları onların ilerleyen yaşamlarına ne tür katkıları ve etkileri olacağını düşünüyorsunuz?
5. Küresel sorunların öğretilmesine yönelik yapılan etkinliklerin, çocuklarınızın küresel sorunlar konusunda bilgi ve farkındalıklarının artmasına ne tür katkılar sunduğunu düşünüyorsunuz?
6. Küresel sorunlarla ilgili görüşmeye eklemek istediğiniz şeyler var mı?
Uygulamamıza yaptığınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.